ISSN 0105-3736

Posthistoriske Meddelelser

24

STEMPLER BREVE POSTAL DOKUMENTATION

INDHOLD:

Sønderborg. Dagstempler efter genforeningen.
af Bo Bjerre Jakobsen. 2 - 5

Stempler. Tillæg. Rettelser. Nyheder (red)... 6 - 7

Luftpostforbindelsen med Færøerne 1963 ff.
af E. Menne Larsen ..... 8 - 13

Østrigsk Feltpost 1864.
(Forts. af artikel i nr. 23) ..... 14 - 17

Boghylden (red). 17
" 28

Dansk ONUC - kommando. Congo. Træk af de postale forhold.
af E. Menne Larsen ..... 18 - 27

Posthistorisk Forlag

Tønder.

SØNDERBORG. DAGSTEMPLER EFTER GENFORENINGEN.(1).

af Bo Bjerre Jakobsen.

lbnr.	Inskription:	Type:	Tilgang:	Første og sidst kendte:
1.	SØNDERBORG	BRO II d - 1		16 10 29 (BX) 27 o2 31 (BBJ)
2.	SØNDERBORG	BRO II c		17 o5 34 (BBJ) - 16 11 54 (ML)
3.	SØNDERBORG	BRO II d - 2	GRA 16 11 55	o5 12 58 (JCD) - kurserede
4.	SØNDERBORG (SN 1)	BRO II b	TIL 20	11 o7 20 (KE) - 10 11 21 (ML) (2)
				23 12 21 (BBJ) - 15 o2 22 (BBJ)(3)
				o8 o5 22 (BBJ) - o2 o8 29 (BX) (2)
5.	SØNDERBORG (SN 1)	BRO II d - 1		11 10 35 (BX) - o4 o9 44 (BBJ)
6.	SØNDERBORG (SN 1)	BRO II d - 2	GRA 26 o6 45	o6 o5 47 (KE) - 27 o7 49 (JCD)(4)
7.	SØNDERBORG (SN 1)	BRO II d - 3	GRA 23 o2 50	11 o9 51 (KE) - 10 11 58 (BBJ)
8.	SØNDERBORG (SN 1)	BRO II d - 4	GRA 18 12 58	o6 o1 59 (BBJ) - 14 o3 61 (BBJ)
9.	SØNDERBORG (SN 1)	BRO II d - 5	GRA 23 o6 61	o8 o7 61 (JCD) - 28 o9 62 (JCD)
10.	SØNDERBORG (SN 1)	BRO II d - 6	GRA 14 11 63	23 12 63 (BBJ) - 21 10 64 (BBJ)
11.	SØNDERBORG (SN 1)	BRO II d - 7	GRA 12 o3 65	27 o3 65 (BBJ) - 16 o2 68 (JCD)
12.	SØNDERBORG (SN 1)	BRO II d - 8	GRA 26 o6 68	o4 o7 68 (BBJ) - 11 10 73 (JCD)
13.	SØNDERBORG (SN 1)	BRO II d - 9	GRA 13 o6 74	kurserede.

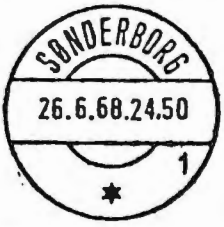
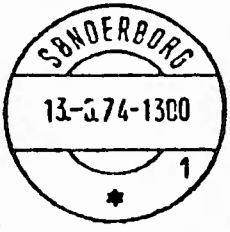
NOTER:

(1) Listen er en oversigt over stempelføringen indtil begyndelsen af 1980'erne.

(2) sort stempelfarve.

(3) blå stempelfarve

(4) BRO II d -1 > BRO II d - 2
Datoen for opgraveringen er 26 o6 45.

 1	 2.	 3.
 4.	 5.	 6.
 7.	 8.	 9.
 10.	 11.	 12.
 13.		

Ibnr.	Inskription:	Type:	Tilgang:	Første og sidst kendte:
14.	SØNDERBORG (SN 2)	BRO II b	TIL 20	o9 20 (NN) - o9 o9 29 (BX)
15.	SØNDERBORG (SN 2)	BRO II d - 1	GRA 15 11 29	12 01 32 (BBJ) - 18 o3 36 (BBJ)
16.	SØNDERBORG (SN 2)	BRO II d - 2		17 o7 36 (BX) - o1 o9 41 (BBJ)
17.	SØNDERBORG (SN 2)	BRO II d - 3	GRA o2 12 41	o9 11 44 (BBJ) - 25 o4 47 (BBJ)
18.	SØNDERBORG (SN 2)	BRO II d - 4	GRA o8 o1 48	o5 10 49 (BBJ) - 28 o4 52 (BBJ)(5)
19.	SØNDERBORG (SN 2)	BRO II d - 5		13 10 52 (JCD) - 14 o1 54 (PE)
20.	SØNDERBORG (SN 2)	BRO II d - 6	GRA o9 o4 54	o3 o1 58 (BBJ) - kurserede.
21.	SØNDERBORG (SN 3)	BRO II b	TIL 20	30 10 20 (BX) - 16 o8 23 (BX)
22.	SØNDERBORG (SN 3)	BRO II c		01 o8 28 (BX) - 26 o5 36 (BX)
23.	SØNDERBORG (SN 3)	BRO II d	GRA 19 o8 63	o3 o5 65 (BBJ) - kurserede.
24.	SØNDERBORG (SN 4)	BRO II d	GRA 19 o8 63	18 o8 65 (JCD) - kurserede.
25.	SØNDERBORG (SN 5)	BRO II d	GRA 30 o4 71	16 o1 74 (BBJ) - kurserede.
26.	SØNDERBORG (SN 6)	BRO II d	GRA 30 o4 71	11 o4 80 (JCD) - kurserede.
27.	SØNDERBORG/ RUTEBILPOST	BRO II c		31 o3 33 (BBJ) - 24 10 35 (ML)
28	SØNDERBORG 12.	BRO V d	GRA 30 o4 71	71 (BBJ) - 21 o3 73 (6)
29.	SØNDERBORG / B.	BRO V b	TIL 20	o8 o9 22 (BBJ) - o9 o7 25 (BX)
30.	SØNDERBORG / B.	BRO V d - 1		13 o5 30 (BX) - 12 o5 57 (AaK)
31.	SØNDERBORG / B.	BRO V d - 2	GRA 19 o8 63	29 o5 75 (ML) - 19 o8 81 (ML)(7)

NOTER:

(5) o1 o3 48 blev der foretaget en mindre mekanisk reparation af stemplet.

(6) Postindleveringsstedet SØNDERBORG 12 blev oprettet o7 12 70 på adressen: Stenager 3, U l k e b ø l. I november 1973 flyttedes det til Ulkebølcentret.

Det var iflg. Sønderborg pkt. stempelførende fra o7 12 70 - 16 o2 77.

(7) Stemplet blev iflg. Sønderborg pkt. inddraget o1 o5 82.

Kilder: K. Eitner m.fl.: Die Kreissteg-Stempel von Dänemark ab 1945 (1985).

For lån af materiale takker jeg Jan Bendix (BX), Jens Chr. Diernæs (JCD), P. Engelbrecht (PE) og E. Menne Larsen (ML). Endv. benyttet oplysninger fra afd. Aage Kabells samlinger (AaK).

14.

15.

16.

17.

18.

19.

20.

21.

22.

23.

24.

25.

26.

27.

28.

STEMPLER, TILLÆG, RETTELSER, NYHEDER.

TØNDER-stempler.

Jfr. "Posthistoriske Meddelelser" nr. 23, s. 86 ff.

Ved en beklagelig fejl manglede henvisningerne til noterne 8 - 12 i artiklen om Tønder-stemplerne i sidste nummer af "Posthistoriske Meddelelser".
De følger her:
Til dagstempel
1bnr. 17 TØNDER (2) BRO II d-6 hører note 8.
1bnr. 18 TØNDER (2) BRO II d-7 " " 9.
1bnr. 20 TØNDER (2) BRO II d-9 " " 10.
1bnr. 26 Turiststp. BRO VII d " " 11 (anden periode).

Til Posthornstempel
Tønder Øst (type II b) hører note 12.

Holsted B. Dagstempler. (Jfr. POM Nr. 21, s.14 f.)

I Postmuseet findes gravøraftryk af stemplerne:
HOLSTED / B. (1) type V c.
HOLSTED / B. (2) type V c.
Ingen af de to stempler synes at have været i brug.

NAKSKOV P. & T. (Jfr. POM. Nr. 16 og 21).

I Postmuseet findes et gravøraftryk af et stempel med denne inskription. Nakskov synes ikke at have været blandt de byer, hvor post- og telegraflokalerned var adskilte ved udgangen af finansåret 1927 - 28. Stemplet kendes ikke anvendt. (Meddelt af Erik Jensen, Postmuseet).

HERNING / (TIMRING)

Dagstempel i type IId med skarpe parenteser.
Erik Schou Andersen, Græsted, har vist mig dette stempel på frimærket VM håndbold, udg. januar 1978. Stempeldatoen var (o3 o6 ?) 78. - Stemplet synes kun at have været i brug i (meget ?) kort tid.

BILLUND / LEGOLAND.

Det midlertidige postkontor i LEGOLAND (Se OM. nr 15, 1987) anvender 2 dagstempler. Kan kendes på forskellen mellem 7-tallene i "87" og tidsangivelsen "12" og "1200" (Se ill.).

29.

30.

31.

PAQUEBOT

AARHUS C. PAQUEBOT - stempel (1986).

Jens Oxlund, Vejen, har oplyst, at postkontoret Arhus C. anvender et nyt PAQUEBOT - stempel.
Den første kendte anvendelse er 25. 3. 86.
Farve: sort. - Ill. ovenfor.

LUFTPOSTFORBINDELSEN MED FÆRØERNE 1963 FF.

af E. Menne Larsen.

(En fortsættelse af artiklen i "Posthistoriske Meddelelser"nr. 12).

I begyndelsen af 1960'erne var det klart, at forholdene på Vagûr flyveplads måtte forbedres, hvis den skulle anvendes i forbindelse med regelmæssig flyvning på Færøerne. I foråret 1963 blev det besluttet, at den skulle istandsættes ved luftfartsdirektoratets foranstaltning. Pladsen skulle have været klar til at modtage passagertrafik allerede i maj måned, men disse flyvninger måtte udsættes til juli.

Den 29. april 63 genåbnedes dog luftpostforbindelsen med Færøerne, idet det norske selskab A/S Bjørumfly, Oslo, denne dag indledte en række postflyvninger mellem Oslo og Sørvågur. På denne og de følgende ture medførtes post fra Danmark til Færøerne og omvendt.

Den første luftpost fra Danmark til Færøerne afgik med tog fra København til Oslo den 28. april. Herfra blev den dagen efter fløjet til Sørvågur. Sendingen bestod af ca. 43 kg brevpost og ca. 127 kg. tryksager.
Flyet medførte ingen direkte afslutning fra Oslo til Færøerne.

Ialt udførte Bjørumfly fire luftpostflyvninger mellem Oslo og Færøerne i foråret 1963. Foruden den 29. april blev der fløjet den 6., 22. og 29. maj. På de tre sidste ture medførtes henhv. 56, 251 og 233 kg brevpost.

Med den første afslutning fra Tórshavn til København blev der sendt 13,5 kg brevpost. Med flyvningen den 6. maj sendte Tórshavn for første gang en direkte afslutning på ca. 4 kg. brevpost samt nogle få tryksager og pakker til Oslo.

Bjørumfly's flyvninger på Færøerne synes at have været indstillet i juni md., men den 18. juli gik selskabet atter på vingerne på en chartertur til Sørvågur. På returflyvningen til Oslo medførtes brevpost til København.

En halv snes dage senere, den 29. juli, genåbnede Bjørumfly officielt ruten Oslo-Sørvågur og i den følgende tid medførtes på denne rute direkte afslutninger mellem København, henhv. Oslo og Sørvågur/Tórshavn og omvendt.

Der kendes enkelte filatelistiske forsendelser befordret med flyvningen den 29. april. De er alle med påtegning om befordring med luftpostruten Oslo - Sørvåg og er afgangsstemplet Oslo den 27. 4. 63. (Se fig. 1). Disse forsendelser er sendt som "løse breve" fra Oslo til København, hvor de

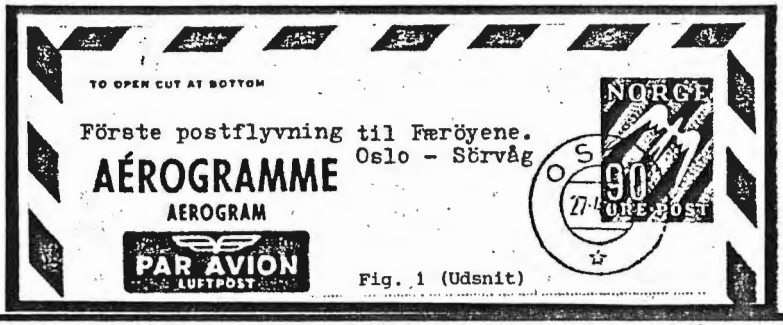
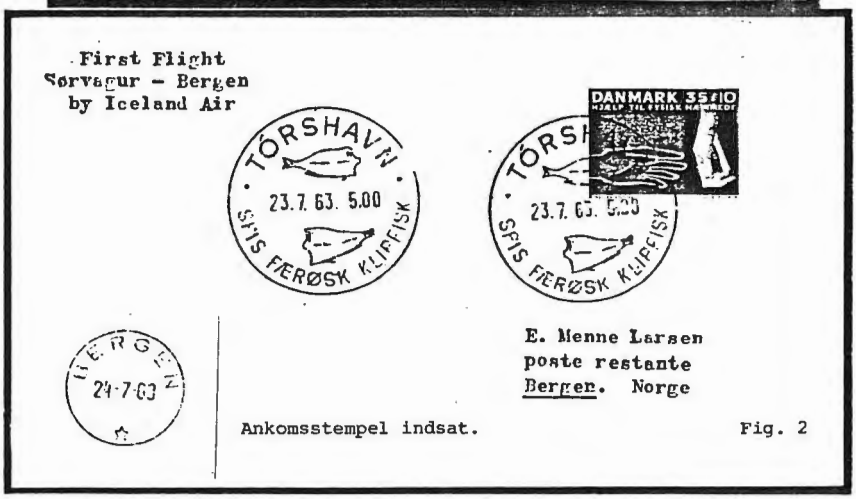

Fig. 1 (Udsnit)

Ankomsstempel indsat.

Fig. 2

blev optaget i afslutningen København - Færøerne. Fra København er de sammen med den øvrige post gået med toget til Oslo og derfra med flyet til Sørvágur. Forsendelserne er ankomststemplet i Sørvágur den 29. 4. 63.

Fra postvæsenets side blev der tilsyneladende ikke gjort meget for at gøre publikum opmærksom på denne forbindelse. O.M. 19 af 1. maj 1963 meddelte ganske kort, at der den 25. april var udsendt en cirkulæreskrivelse vedrørende etableringen af en luftpostforbindelse med Færøerne.

Forholdet var det samme, da Icelandair i juli s. år åbnede sin rute mellem Færøerne og København. OM.33 af 31. juli 1963 oplyste, at der den 23. juli var udsendt en cirkulæreskrivelse om etableringen af en luftpostforbindelse med Færøerne.

Datoen, 23. juli. 63, var den dag, da Icelandair begyndte sine flyvninger fra Reykjavik over Sørvágur og Bergen til København. Den første flyvning havde været planlagt til maj måned, men havde som tidligere omtalt måttet udsættes

på grund af manglende tekniske installationer i Sørvágur.

Ruten blev fløjet med en DC - 3 maskine, der på tirsdage gik ad den nævnte rute: Reykjavik - Sørvágur - Bergen - København.

Fra København var der afgang til Sørvágur (via Bergen) om torsdagen. Derfra fløj maskinen videre til Glasgow (Prestwick). Om fredagen returnerede den fra Skotland til Sørvágur, hvorfra den gik til Reykjavik. (1)

FØRSTEFLYVNINGSPOSTEN.

Tórshavn postkontor meddelte mig i efteråret 1963 nogle data vedrørende den postmængde, der blev befordret med Icelandair's førsteflyvninger.

Rute:

FI 250	Reykjavik - Sørvágur	23 juli	medførte	1.9 kg brevpost
				o.6 kg tryksager, og ca.
				2.o kg pakkepost,
FI 250	Sørvágur - Bergen (Fig. 2).	23.juli	"	o.350 kg brevpost fra Færøerne til Norge.
FI 250	Sørvágur - København	23. juli	"	6.o kg brevpost, og mindre end
				1.o kg pakkepost Færøerne - København.
FI 251	København - Sørvágur	25. juli		medførte første direkte luftpost København - Færøerne.
FI 241	Sørvágur - Reykjavik	26. juli	"	medførte første direkte luftpost Færøerne - Island.
FI 240	Sørvágur - Glasgow	2. august	"	1.o kg brevpost til Storbrittanien.

Afslutningen, der den 2. august 63 blev fløjet til Skotland, afgik fra Tórshavn postkontor den 1. august. FI 240 kunne også benyttes for forsendelser til Danmark.

Torshavn postkontor havde i september md. 63 endnu ikke modtaget direkte afslutninger fra hverken Bergen eller Glasgow.

I perioden 23.7 - 30.8. 1963 befordrede Icelandair

		brevpost	tryksager	pakkepost
fra Færøerne:	ca.	278 kg	2 kg	26 kg
til Færøerne:	ca.	542 kg	41 kg	66 kg

I samme periode befordrede Bjørumfly (Oslo - Færøerne og omvendt):

fra Færøerne:	97 kg	-	3 kg
til Færøerne:	395 kg	12 kg	46 kg

At luftpostmængden ikke var større, må tilskrives det forhold, at Tórshavn postkontor i samme periode sendte post til Danmark med 13 skibe og modtog post derfra med 10 skibe (2).

Den 1. oktober udsendte Generaldirektoratet en cirkulæreskrivelse vedrørende indstillingen af luftpostforbindelsen til Færøerne (3).

I de følgende år blev øerne befløjet af det privatejede danske selskab, "Faroe Airways", der måtte indstille driften den 1. 4. 68 på grund af store driftstab (4). Med selskabets første flyvning København - Sørvágur, der gik via Stavanger og Kirkwall (Orkney-øerne), medførtes iflg. E. Wowern filatelistiske førsteflyvningsforsendelser den 3.3. 64 (5).

I 1967 fik såvel SAS som Faroe Airways koncession på ruten. SAS befløj den fra 1.4. 67 med fly indchartret fra Icelandair. En flyulykke på Myggenæs i september 1970 medførte, at Icelandair måtte opgive beflyvningen af Færøerne i februar 71 på grund af flymangel. SAS indchartrede derefter Mærsk Air på ruten. Den 1. november 71 overtog det nystartede DANAIR ruten, der blev befløjet med en Fokker Friendship maskine.

Der kendes førsteflyvningsforsendelser fra dette selskabs første tur København - Færøerne og retur den 1. november 71.

Flyvningen på Færøerne var i disse år inde i en rivende udvikling. I 1975/76 var der således 1 daglig flyvning i lavsæson-perioden og op til 20 ugentlige dobbeltture i højsæsonen.

Færøernes overgang til brug af egne frimærker 30 jan. 75 medførte, at man i København måtte indføre et ny stempel FRA FÆRØERNE til annullering af færøske frimærker på breve, der indgik ustemplede fra Sørvágur (6).

I februar 1977 indsattes en større maskine på ruten. Begivenheden blev fejret med brug af særstempler i såvel København som Sørvagúr (7).

SAMMENFATNING.

I denne artikel om luftposten til og fra Færøerne er kun behandlet enkelte aspekter af emnet. En dyberegående analyse af problemet vil kræve brug af langt større kildemateriale og en mere varieret problemstilling.

Færøernes afsides beliggenhed, vanskeligheden ved beflyvningen og en række andre faktorer bevirkede, at øerne først sent blev inddraget i luftpostnettet. Da det endelig skete (1946 og 1963), vakte begivenhederne tilsyneladende ikke større opmærksomhed blandt samtidens filatelister. - Ganske vist eksisterede begrebet "posthistorie" også dengang, men det var ikke "in" - og en del af da-

tidens posthistorisk - orienterede samlere har uden tvivl set med en vis skepsis på alt, der hed førsteflyvninger. Færøerne var - bortset fra krigstidens provisorier - endnu ikke slået igennem som populært samleområde.

Resultatet blev, at forsendelser fra flyvningerne 1946 og 1963 i dag kan karakteriseres som den færøske luftposts "klassikere". Reelt er der tale om moderne, luftposthistoriske småsjældenheder.

Flyvningerne er blevet optaget i E. Wowerns katalog (8), hvor beskrivelsen efter min mening dels kan misforstås, dels er mangelfuld på flere punkter.

E.M.L.

Efterskrift.

I forbindelse med ovenstående skitse af Færøernes luftposthistorie skal til slut kort diskuteres, hvilken posthistorisk og / eller filatelistisk værdi dette materiale (førsteflyvningsbreve) - provokeret eller ikke-provokeret - har.

I den sammenhæng er det hensigtsmæssigt at forsøge at definere, hvad man (jeg) forstår ved en førsteflyvning og et førsteflyvningsbrev/ -kuvert.

En førsteflyvning kan efter min mening defineres som den første r e g e l m æ s s i g e fart med passagerer og / eller post på en given strækning.

Et førsteflyvningsbrev er en forsendelse, der har været befordret med en postførende førsteflyvning.

Dersom der i en forsøgsperiode, før den regelmæssige drift påbegyndes, medføres post på ruten, har dette naturligvis også posthistorisk interesse.(Man kan så diskutere om der findes to førsteflyvninger: en før-første- førsteflyvning og en første regelmæssige førsteflyvning ?)

Også genoptagelse af beflyvningen på en ellers nedlagt rute kan kaldes en førsteflyvning - eller måske snarere en "re-introduktionsflyvning"(et ubekvemt ord). - Post fra sådanne flyvninger må - afhængig af de nærmere omstændigheder - i nogle, men måske ikke i alle, tilfælde kunne betragtes på linie med førsteflyvninger.

Man kan derimod sætte spørgsmålstegn ved den filatelistiske og posthistoriske værdi af materiale fra flyvninger på ruter, hvor der er foretaget mindre ændringer af ruten. Det forekommer mig ikke umiddelbart indlysende, at forsendelser, der er befordret mellem rutens sædvanlige start- og endepunkter, skal kaldes førsteflyvninger, blot fordi de befordres via X-by i stedet for som tidligere via Y-by. Førsteflyvningsmateriale kan der vel kun være tale om for forsendelser mellem byer på den ny del af strækningen og mellem disse og rutens yderpunkter.

Indsættelse af ny flytyper berettiger efter min mening ikke til at tale om førsteflyvninger i posthistorisk eller filatelistisk forstand. Der kan højest være tale om en lille historisk fodnote, fx. hvis flyet kan medtage en større postmængde eller der opnås en tidsgevinst ved postens befordring og udlevering til publikum. - De alt for velkendte "førsteflyvningskuverter", der markerer indsættelsen af denne eller hin type fly på en strækning, hører efter min mening ikke hjemme i en samling, hvis formål det er at dokumentere postale begivenheder med filatelistisk materiale - (Om de kan indpasses i aerofilatelistiske samlinger, ved jeg ikke). -

Betyder indsættelsen af en ny flytype derimod f. eks., at al post fra den dato fremsendes uden (eller til reduceret) luftposttillæg, kan dette årsags- / virkningsforhold delvis dokumenteres filatelistisk. Sådanne breve kan derfor indgå i en samling, der beskæftiger sig med et områdes luftposthistorie.

En meget stor del af Færøernes luftposthistorie kan formodentlig dokumenteres uden brug af filatelistisk kildemateriale (brevmateriale). Insisterer man på at benytte sådant materiale i forbindelse med en given opgave, må man gøre sig klart, at materialets værdi som kilde, dvs. værdien af dets svar på et stillet spørgsmål, afhænger af, hvor præcist spørgsmålet er formuleret og de anvendte begreber defineret.

(I den forbindelse skal det måske lige nævnes, at provokeret materiale i luftpostsammenhænge på visse punkter kan have større udsagnskraft end brugsmateriale. Provokerede førsteflyvningsbreve er som regel ankomststemplet - en praksis som mange (de fleste ?) lande ellers har forladt for mange forsendelsesarter, f. eks. almindelige breve. - Det er derfor ikke altid muligt umiddelbart at afgøre, hvilken rute et almindeligt luftpostbrev har fulgt).

ML.

Noter:

(1) Størstedelen af oplysningerne i det foregående stammer fra det danske og norske postvæsen samt fra samtidens dagspresse. Endvidere er som anført i teksten benyttet "Officielle Meddelelser" (OM) nr.19 og 33, 1963. De meddelte oplysninger har tidligere været offentliggjort i min artikel om emnet i "Frimærkesamleren" oktober 1963.

(2) Tórshavn pkt. i brev til forf. 1963.
Jeg formoder, at Torshavn pkt. i 1963 ikke modtog direkte afslutninger fra Bergen eller Glasgow med fly.

(3) OM 44, 1963.

(4) Duplikeret informationsmateriale fra DANAIR dateret 1.2.77. De flg. oplysninger af ikke-filatelistisk karakter bygger også herpå.

(5) E. Wowern i kataloget "Faroe Islands" 1986. GF 10.

(6) Stemplerne katalogiseret i E. Wowern, anf. katalog, s. 139.

(7) Se sammesteds, s. 125.

(8) " , s. 124.

Bemærk: OM: nr. 15, 5. april 1967 indeholder planen for for luftpostforbindelsen til Færøerne gældende fra april 1967.

ML.

DEN ØSTRIGSKE FELTPOST 1864, (fortsat fra POM nr. 23).

vel nok under Hensyn til, at det opstillede Troppekontingent mod Danmark ikke var synderlig stort. Saa tidlig som den 27. December oprettedes et Feltpostkontor for den østrigske Brigade i Holsten med Hovedkvarter i Hamburg (5). Samtidig anordnedes, at Forsendelser dertil - saavel fra de indenrigske Postkontorer som fra Feltpostkontorer - uden Undtagelse skulde afgives til Postkontoret i Prag, hvor Omkartering vilde finde Sted.

Af ovenstaaende fremgaar, at hverken Militær- eller Postforvaltningen synes at have taget synderlig Hensyn til den officielle Betegnelse Feltpostkontorer.(5a).

Da den østrigske Brigade var afgaaet til Holsten, blev det nødvendigt at tildele den en Feltpostekspedition. Allerede nogle Dage før ovennævnte Befaling udgaves, nemlig den 23. December, henvendte Krigsministeriet sig til Handelsministeriet med Anmodning om allerede paa nuværende Tidspunkt at opstille en Feltpostekspedition ved Brigaden Generalmajor Grev Gondrecourt, der var afgaaet til Hamburg,for at lette Postgangen for denne. Saalænge det til Holsten bestemte Armékorps ikke er fulgt efter, findes det ikke nødvendigt, at denne Ekspedition udstyres med Køretøjer, kun med de nødvendige Rekvisitter, ligesom kun en enkelt Postembedsmand designeredes til at forrette den Tjeneste, der maatte forefalde. Til at forestaa Ledelsen af dette Kontor, udsendtes Josef Degen, forsynet med de nødvendige Sager. Han havde Befaling til at melde sig til Brigadekommandoen i Hamburg, der vilde sørge for, at han fik tildelt en Postskriver og en Ordonnans. Handelsministeriet udstedte den 25. December 1863 de fornødne Befalinger. Ved denne Brigade eksisterede altsaa en Feltpostekspedition, men denne havde ikke egne Transportmidler. Det vides ikke, hvorledes Forsendelserne til og fra denne Ekspedition befordredes. Man burde havde forudset, at Bestemmelsen om, at alle Forsendelser fra og til Krigsskuepladsen skulle omkarteres i Prag, vilde betyde en ikke ringe Forsinkelse, hvad der meget snart maatte afføde en Mængde Klager. Denne Befaling blev ogsaa hurtigt ændret, men forunderligt nok gælder Ændringen kun for Forsendelser fra Østrig til Krigsskuepladsen, men ikke omvendt (6).

Den 13. Januar 1864 ændredes Bestemmelserne derhen, at al Korrepondance til

---

(5) Her tales om et feltpostkontor. Det må være identisk med den feltpostekspedition, der omtales i det følgende.
Vi kender intet til kontorets bevægelser i den følgende tid. Gablenz havde hovedkvarter i Vejle fra ca 8. til 22. marts. Fra 22. marts lå det østrigske hovedkvarter i Kolding, hvor vi også træffer feltpostkontoret i maj 64.

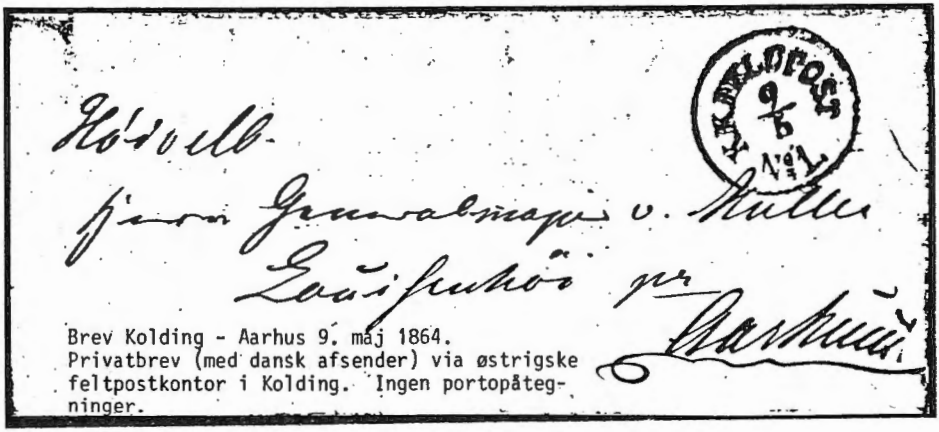
(5a) Fremgår vist også af efterfølgende.

(6) Prag er formodentlig valgt under hensyn til de kommunikationslinier, der stod til brigadens rådighed. Ulempen var måske mindre beliggenheden end forsinkelsen, der opstod på grund af omkarteringen (jfr.følgende).

den østrigske Brigade for Fremtiden foruden til Pragerkontoret kan afgives til Jernbaneposten Wien - Prag og Prag - Bodenbach (7). Feltposten i Holsten skulle dog stadig uden Undtagelse sende alle sine Postsager til Postkontoret i Prag By. Den 18. Januar 1964 indberettedes fra Feltpostkontor Nr. 1 i Hamburg, at den befalede Forsendelsesvej til Prag ikke var tilfredsstillende, og man havde faaet Paalæg fra Brigaden om, at man skulde afgive Forsendelserne til Baneposten Bodenbach - Prag Nr. 6 og 7, da Forsendelserne ellers - og navnlig saadanne, der skulle til Wien, blev indtil 24 Timer forsinket. Handelsministeriet havde næppe andet Valg end at gaa med dertil, men det skete med den Tilkendegivelse, at man misbilligede den egenmægtige Optræden Brigaden havde udvist i det foreliggende Tilfælde.

Ved Beslutning af 15. Februar 1864 indførtes Portofrihed for de almindelige ufrankerede Breve Militærpersoner fra menige indtil Feldwebel fik udleveret, ligesom alle Breve, der i ufrankeret Stand afgaves til Feltpostvæsenet, ikke ved Udlevering til Adressaten paalignedes Strafporto, for Fremtiden skulde der kun afkræves Modtageren almindelig Porto.

Den 10. Marts 1864 bestemte den tyske Postforvaltning, at alle Pakker, der indleveredes fra Øvrigheden, Foreninger og Privatpersoner, skulde befordres vederlagsfrit med Posten, naar Pakkerne ikke havde angivet Værdi, og de indeholdt Beklædningsgenstande, Sanitetssager o. lign. (8)

Brev Kolding - Aarhus 9. maj 1864.
Privatbrev (med dansk afsender) via østrigske feltpostkontor i Kolding. Ingen portopåtegninger.

(7) Bodenbach = tjek.: Podmokly, som er en del af byen Tetschen = tjek. Děcin der lå i det nordlige Böhmen ved Elben.
Fordelen ved at benytte jernbaneposterne (bureauerne) må have været, at posten blev sorteret undervejs, og kunne udveksles mellem bureauerne.

(8) Må være identisk med preussisk Verfügung (bestemmelse) Nr. 49 af (så vidt jeg ved) 12. Marts 64, der gav portofrihed for sådanne forsendelser inden for postforeningen.

De østrigske Tropper var i Løbet af Krigen ofte tvunget til af afgive deres Postforsendelser til preussiske Feltpostkontorer, som ogsaa modtog dem og befordrede dem uden Portovederlag som "Feltpostbreve".

I Anledning af at flere østrigske Indlandskontorer satte de fleste af sidstnævnte Breve baade i Porto og Efterporto, meddelte den østrigske Postforvaltning ved Kundgørelse af 13. April 1864, at kun sådanne Forsendelser, der ufrankerert var afgivet til danske eller slesvigholstenske Postkontorer ville være at belaste med Strafporto.

Samtidig indrettedes i forskellige Byer i Slesvig-Holsten og Jylland kgl. preussiske Feltpoststationer for at Soldaterne gennem disse kunde sende Pakker til Hjemmet. Preussen stillede disse Kontorer til Raadighed for de østrigske Troppekontingenter og Pakkerne gik gebyrfrit til Wittenberge. Man skulde formode, at den østrigske Postforvaltning efter Overtagelsen i Wittemberge, havde befordret Pakkerne videre til Hjemmene uden Vederlag, men det var mærkelig nok ikke Tilfældet. Modtagerne i Østrig maatte erlægge den almindelige gængse Porto fra Wittemberg til Bestemmelsesstedet.

De forskellige Bestemmelser, der efterhaanden udgaves af den østrigske Postforvaltning, havde efterhaanden frembragt en saadan Uvished, at hverken Publikum eller Tropperne vidste Besked med hvilke Forsendelser, der var portofri og hvilke, der ikke kunde falde ind under disse Bestemmelser. Den preussiske Feltpost ekspederede alle fra Hjemlandet og fra Militærpersoner kommende Breve portofrit (ogsaa Officerernes Korrespondance), medens de østrigske Kontorer kun portofrit ekspederede Forsendelserne fra Feldwebel og nedefter. At et saadant Virvar nødvendigvis maatte fremklade en Mængde Klager, ligger lige for, og det blev ogsaa mere og mere indlysende, at man maatte fastslaa mindre komplicerede og almengyldige Bestemmelser.

Den 20. Maj 1864 fulgte en kgl. Anordning, hvorved det fastsloges, at alle Brevforsendelser - med Undtagelse af rekommanderede Breve - kunne befordres portofrit for alle de Militærpersoner, der hørte til Ekspeditionskorpset (altsaa ogsaa Officerer og Nonkombattanter). Med Pakkeforsendelsen skete der kun den Forandring, at man i Østrig kun behøvede at betale Portoen til Grænsepostkontoret, idet det tyske Postvæsen paatog sig den videre Forsendelse uden Vederlag(9).

Efter 15. April 1865 besørgede det kgl. pr. Feltpostrelais ogsaa Posten for de østrigske Tropper, der efterlodes i de slesvig-holstenske Distrikter. Fra 1. November 1865 overtog det ordinære Postvæsen atter Arbejdet med alle Forsendelserne.

(9) Preussisk Verfügung Nr. 92 af 15. juni 1864.

Trods de mange Besværinger, der var fremført i Løbet af Krigen mod det østrigske Feltpostvæsen, maa dette dog aabenbart have løst sin Opgave tilfredsstillende, saafremt man kan drage denne Slutning af, at Lederen af Feltposten Josef Degen under 24. Maj dekoreredes med Fortjenstkorset i Guld.

(Det har ikke været muligt at finde frem til eventuelle copyright indehavere til den benyttede oversættelse. Evt. rettighedsindehavere bedes henvende sig til ansvarshavende udgiver af Posthistoriske Meddelelser).

EFTERSKRIFT.

I "Osterreichische Briefmarken-Zeitung" nr. 5 fra maj 1954 har den kendte østrigske feltpostsamler, Alfred Clement, skrevet en lille opsats om de østrigske feltpoststempler, FELDPOST No. 1-4, der blev anvendt i midten af forrige århundrede.

Han påviser, at der findes to graveringer af disse stempler:

1) den oprindelige gravering, hvor "N" i "No." har svungne linier (en slags antikva "skriveskrift").

2) en (formodentlig senere) gravering, hvor "N" i "No." er med lige linier, (N), (antikva bogtrykskrift). - Stempel no. 2 i denne gravering kendes anvendt i Rumænien 1854.

I 1859 var Østrig i krig i Italien mod kongeriget Sardinien og Frankrig. Det østrigske feltpostvæsen anvendte igen stemplerne, FELDPOST No. 1-4. Stemplerne no. 2-4 var med lige "N" (antikva bogtryk), men stemplet, FELDPOST No. 1, var med svungent "N" (antikva "skriveskrift").

Stempel no. 1 synes fra begyndelsen at have voldt visse kvaler. Fra 1849 kendes det kun anvendt med omvendt dato; i 1859 blev datoen tilføjet med håndskrift.

De 1864-aftryk, som jeg hidtil har set af stemplet, FELDPOST No. 1, er alle med lige "N" i "No.".

Stemplet i denne gravering er formodentlig anvendt første gang i denne krig.

ML.

BOGHYLDEN.

Censursamlernes opmærksomhed henledes på en artikel af Mogens Lethraborg: "Interneret Post fra Frøslevlejren" i Frimærkesamleren december 1985.

SVENSK MILITÄRPOSTSÄLLSKAP (SMPS) har efter en pause, der indtrådte ved den meget aktive redaktør Nils-Olav Melander's død, atter genoptaget sin virksomhed og udsendt et SPECIAL-nummer (nr. 20) af "Militärpostalt Tidsskrift" med en mængde artikler om svensk militærpost f. eks. i Saar (1935), forskellige FN-feltposttjenester, post fra forskellige militære lejre i Sverige og meget andet. Indholdet er meget varieret. Hæftet, der koster sv kr. 40.oo (?), kan anbefales alle, der er interesseret i feltpost.

Man kan henvende sig til Steffan Karlsson, Kikarvägen 19, S 175 46 Järfälla, for nærmere oplysninger.

DANSK ONUC-KOMMANDO. CONGO.

TRÆK AF DE POSTALE FORHOLD.

af E. Menne Larsen.

Den følgende artikel er en let revideret version af en artikel, jeg bragte i "Frimærkesamleren", nr. 1, 1965. Enkelte trykfejl er blevet rettet og indledningen er udvidet.

Jeg har ikke set filatelistisk materiale, der har givet anledning til at ændre afgørende i teksten - men Congo's størrelse og det danske kommandos spredning taget i betragtning er det ikke udelukket, at oplysningerne kan suppleres.

Almen historik.

Til stor overraskelse for alle besluttede Belgien i begyndelsen af 1960 at give kolonien Belgisk Congo total uafhængighed fra 30.juni samme år.- Formodentlig har man regnet med, at de nødvendige belgiske rådgivere ville blive landets egentlige magthavere.

Belgisk Congo var totalt uforberedt på selvstændigheden. Der fandtes ingen indfødte med højere administrativ eller militær uddannelse.

Få dage efter uafhængigheden gjorde dele af hæren oprør mod centralregeringen i Leopoldville (nuv. Kinshasa). Samtidig erklærede provinsen Katanga sig uafhængig under ledelse af Moise Tshombe, der blev støttet af de europæiske mineselskaber i området, belgiske rådgivere og senere fhv. franske officerer.

Resultatet var kaos og panik.

Problemet Congo endte i sikkerhedsrådet, som den 14. juli 60 oprettede "Organisation des Nations Unies au Congo" (ONUC), der gav mulighed for at sende FN-styrker til Congo samt iværksætte et civilt program.

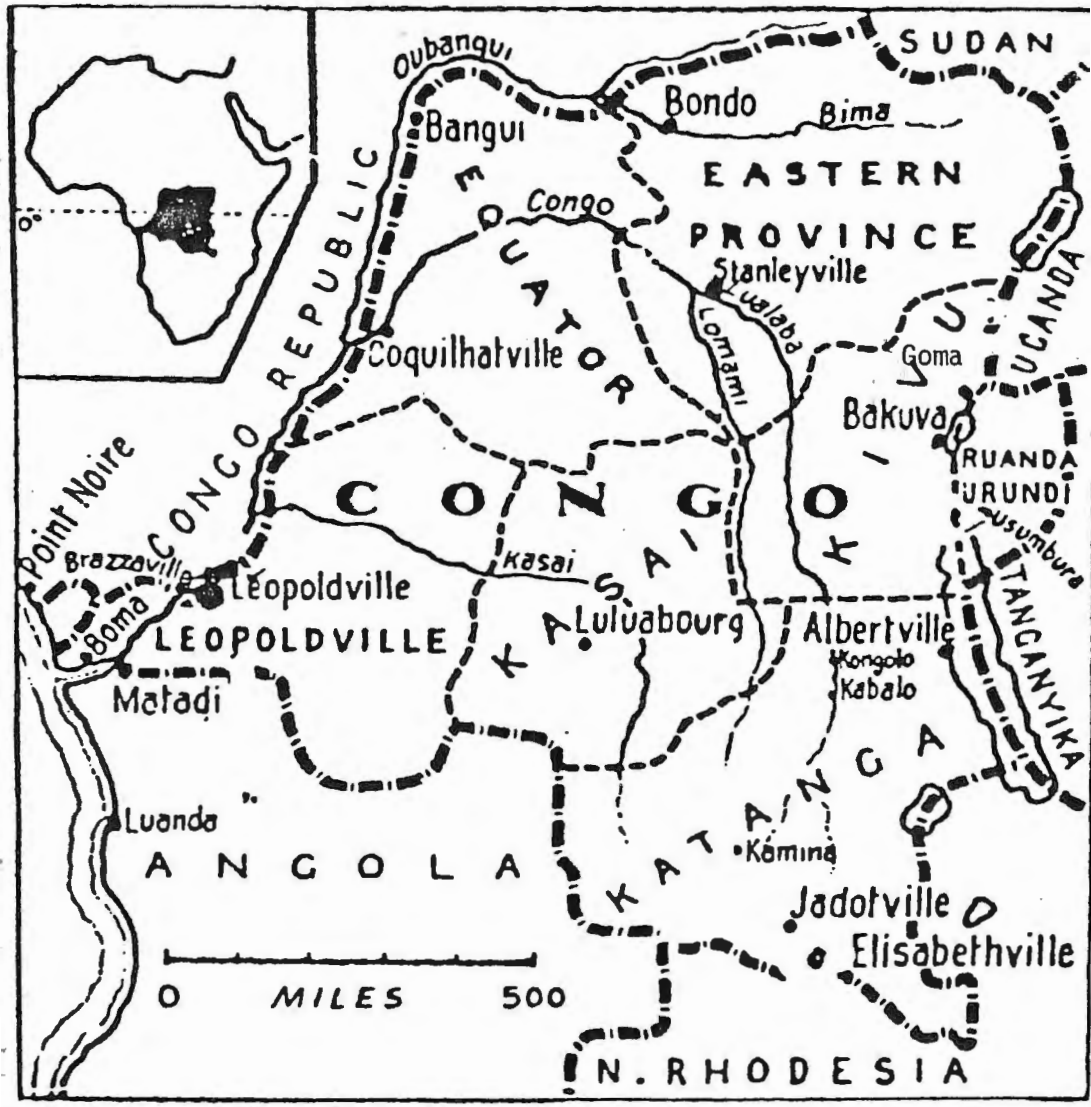
En sikkerhedsådsresolution af 21. februar 1961 pålagde ONUC at tage forholdsregler til forebyggelse af borgerkrig, skabelse af våbenhvile m.v. og åbnede adgang til,at FN - tropperne kunne anvende våbenmagt i andet end selvforsvarssituationer - en mulighed, der blev gentaget i en ny sikkerhedsrådsresolution af 21. november 1961.

Resolutionen fra februar 61 havde pålagt ONUC at forsøge at fjerne alle fremmede politiske og militære rådgivere fra Congo. FNs forsøg på at gennemføre opgaven med magt strandede af politiske grunde. Følgen var en stadig uro i Katanga området, der blev ledet af Tshombe. Indgåede aftaler blev brudt endnu inden blækket var tørt. FN var udsat for bestandige provokationer.

I slutningen af december 62 tog FN magten i Katangas hovedstad, Elizabethville (nuv. Lumumbashi), og en offensiv ud fra Elizabethville tvang i løbet af januar 63 Tshombe til at give op.

Landets enhed var genoprettet og ONUC kunne derefter hellige sig de mere frelige aspekter af dens opgave.

30. juni 1964 blev organisationen formelt opløst.

Kilde: Danmark i FNs fredsstyrke II, s. 20 (Kbh. 1976).
(med en enkelt redaktionel tilføjelse).

Den danske deltagelse i ONUC

var begrænset, idet FN såvidt muligt ønskede at sammensætte den militære styrke af soldater fra afrikanske og asiatiske lande. Det var dog nødvendigt at anvende større kontingenter fra neutrale, europæiske lande (Sverige og Irland). NATO-staterne ydede overvejende ekspertbistand med flere mindre hold.

Allerede i juli 1960, da FNs indgriben i Congo begyndte, blev der overført dansk personel fra UNEF styrken i Gaza til stabsarbejde ved ONUCs hovedkvarter i Leopoldville.

I august kom en lille afdeling dansk militærpoliti til Congo. Styrketallet kunne svinge mellem 10 og 30 mand, men lå normalt omkring 18. MP'erne gjorde bl.a. tjeneste i Leopoldville, Elizabethville og på Kamina= basen i Katanga.

Desuden stillede Danmark mandskab til transportkontroltjenesten (mandskab fra trainregimenterne). Denne styrke var normalt på 30 - 38 mand, der oftest samarbejdede med den tilsvarende norske tjeneste. Indsats bl.a. i Matadi, Elizabethville og Albertville (nuv. Kalemnie i Katanga).
Fra januar til maj 1963 havde den danske regering stillet et transportkompagni (10 officerer, 27 underofficerer og 132 menige) til ONUCs rådighed.

Den danske teknikergruppe (15 - 47 mand) var bl.a. ansvarlig for FNs vognpark. Gruppen rejste ud til de forskellige kontingenter.

Flyvevåbnet havde to transportfly i Congo i sept. - okt. 1961. Fra maj 61 til 64 fløj skiftende helikopterbesætninger dernede.

En dansk læge gjorde tjeneste på Kamina - basen.

FN-styrken i Congo bestod i januar 1962 af 15.700 mand. I december samme år var den på 18.200 mand, hvoraf ca 70 % var stationeret i Katanga. (1).

Ialt deltog omkring 1.000 danske soldater i FNs indsats i Congo.

ONUC-aerogram afsendt fra Elizabethville, Katanga, med ONUC portofrihedsstempel og stempel fra det danske trainkompagni.

DE POSTALE FORHOLD.

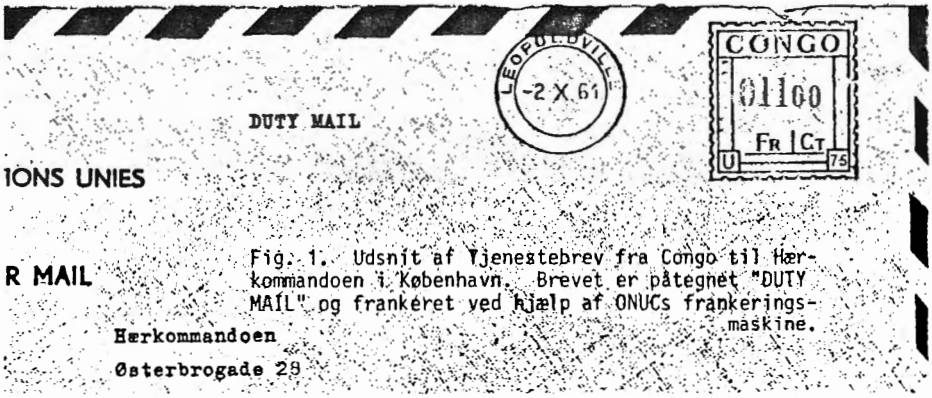

Fig. 1. Udsnit af Tjenestebrev fra Congo til Hærkommandoen i København. Brevet er påtegnet "DUTY MAIL" og frankeret ved hjælp af ONUCs frankeringsmaskine.

De postale forhold var i begyndelsen præget af de kaotiske tilstande, der herskede i Congo. Man måtte benytte sig af de forhåndenværende midler.

I de første dag blev FN-posten sendt fra Congo til FNs hovedkvarter i New York, der sørgede for frankering m.v. Endvidere benyttede det skandinaviske personel det svenske feltpostkontor, der blev oprettet i Leopoldville den 23. juli. Det overførtes dog allerede i midten af august til Elizabethville i Katanga.

De følgende år kan for det danske kommandos vedkommende inddeles på følgende måde:

I. Juli 60 - juni/juli 62.

Det danske personel sendte post hjem frankeret med Congo-frimærker til dette lands internationale takst.

Breve fra personale stationeret uden for Leopoldville-området, er som regel afstemplet i Leopoldville, hvad der tyder på, at posten oprindelig er gået via FN-kanaler og først i Leopoldville gik over i den almindelige udvekling.

Frankering med Katanga-mærker forekommer, men da spændingen mellem Katangastyret og FN steg, blev det forbudt FN-soldaterne at benytte det katangesiske postvæsen.

I denne periode afgik kommandoets tjenestepost portofrit, når den var mærket "Certified Official", "Duty Mail" eller lignende. FN-myndighederne betalte portoen. Brevene blev frankeret ved hjælp af en frankeringsmaskine (fig. 1). Denne frankeringsmåde forekommer også på ikke-officielle breve, især fra en senere periode (1962).

II. 6. februar 61 - slutningen af juni 64.

Fra og med 6. febr. 1961 kunne der benyttes danske frimærker i brev- og pakkeudvekslingen med Danmark. Der anvendtes danske indenrigstakster. Forsendelserne gik med FN-fly ad den militære rute fra Congo til Pisa i Italien, og derfra med den fælles-skandinaviske militære forsynings- og postrute fra Pisa til København (1 ugentlig forbindelse). I København afleverede militæret posten til

danske postvæsen. Forsendelsestiden var som regel 10 - 14 dage. Den første post ad denne rute blev afstemplet i København den 15. 2. 61. (2)

Kommandoets postmestre sendte også post med hjemadgående personale, der postede de medbragte forsendelser ved ankomsten til Danmark.

III. Juni / juli 62 - juni 64.

I juni eller juli måned 1962 fik det danske Congo - kommando tildelt portofrihed for aerogrammer og brevforsendelser indtil 10 g.

De portofri breve blev stemplet med et særligt stempel, der kun anvendtes på forsendelser til lande, der havde mandskab i Congo. Breve til andre lande blev fortsat frankeret med Congo - frimærker eller stemplet i frankeringsmaskine.
I nogle tilfælde gik breve til"andre lande"via FN-postkontoret i New York og blev frankeret der - enten med FN-frimærker eller i frankeringsmaskine eller med en tape strimmel med påtryk fra en sådan.

STEMPLER:

Det danske militære "postkontor" i Leopoldville benyttede et stempel med teksten "Dansk ONUC / kommando" (største længde x højde: 39 x 10 mm) (fig. 2). Det blev iflg. forskrifterne anbragt ved siden af frankeringen. (2a).

Ved ankomsten til København gik i begyndelsen alle forsendelserne til Toldpostkontoret, der annullerede frimærkerne med dagstemplet, KØBENHAVN / TOLD (1) (type BRO II d). Senere blev det almindeligt, at breve under 50 g gik til København Omk.

Kurér-breve (jfr. ovenfor) kan forekomme afstemplet Kbh. Lufthavn og i provinsen.

Toldpostkontoret havde ialt tre stempler med samme tekst som det stempel, der anvendtes i Leopoldville - men i mindre størrelse (største længde x højde: 27,5 x 9 mm) (fig. 3 - 4c). Disse stempler var beregnet til at anvendes på post, der indgik fra kommandoet i Congo uden stemplet "Dansk ONUC / kommando".

Da Toldpostkontoret også havde tre stempler med teksten "Dansk FN - kommando / UNEF" til brug på ustemplet post fra kommandoet i Gaza, var fejltagelser mulig. I fig. 5 vises et filatelistisk brev fra Congo, som Toldpostkontoret har stemplet med det forkerte stempel (nemlig UNEF-stemplet) og derefter har rettet UNEF til UNOC (i stedet for ONUC). I andre tilfælde har man ikke gjort sig den ulejlighed at rette i stemplet.

Dansk ONUC kommando	Dansk ONUC kommando	Dansk ONUC kommando
4a	4b	4c

Fig. 4a - c. Toldpostkontorets stempler til brug på forsendelser, der indgik uden sidestempel fra det danske kommando i Congo.

Fig. 2 Afstempling fra det danske militære "postkontor" i Leopoldville

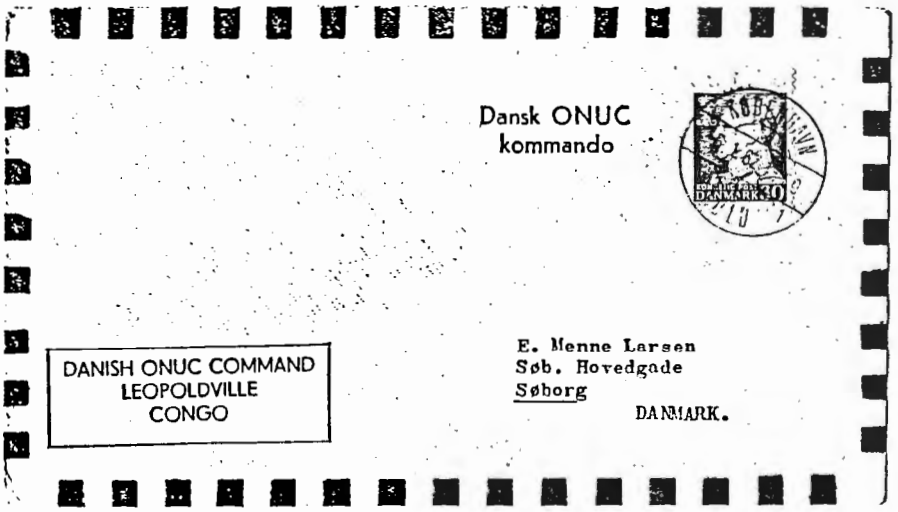

Fig. 3 Et af Toldpostkontorets "Congo-stempler" på forsendelse, der er indgået uden det miliære "postkontors" sidestempel. Stemplet er vistno identisk med fig. 4 a.

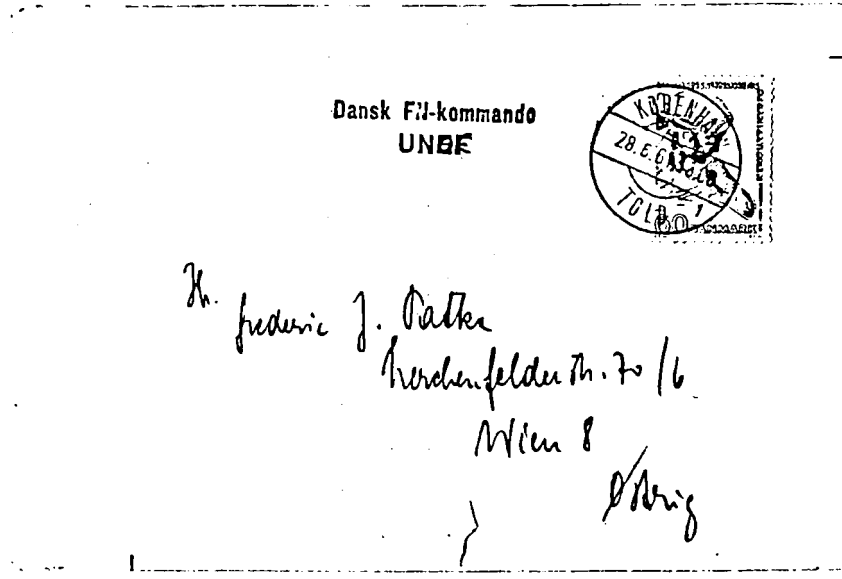

Fig. 5. Brev fra Dansk ONUC kommando i Congo til Østrig. Brevet er ved afgangen fra Congo ikke blevet stemplet med kommandoets stempel. Toldpostkontoret har påført forsendelsen et stempel, der skulle anves på post, der kom ustemplet fra Gaza-området; har opdaget fejlen og ændret UNEF til UNOC (i stedet for det korrekte ONUC).

At breve med et forkert stempel virkelig stammer fra Congo og ikke fra Gaza vil som regel fremgå af afsenderadressen og / eller kuverternes påtryk. Fra slutningen af januar 1962 er det endvidere muligt at skelne mellem de stempler "Dansk FN - kommando / UNEF",der blev anvendt i Gaza, og de stempler, der blev benyttet i København, idet det militære "postkontor" i Gaza på dette tidspunkt tog et par ny stempler i brug.

Toldpostkontorets stempler er 37,5 mm lange (øverste linie). Det højeste bogstav 3½ mm højt. Gaza stemplet er som toldpostkontorets 37,5 mm langt, men højeste bogstav er 4 mm og typerne i UNEF er slankere end i toldpostkontorets stempler (3).

FNs portofrihedsstempler Congo.

I Leopoldville fandtes et Mail Operation Office, hvor der anvendtes mindst to portofrihedsstempler (fig. 6a - b). Endvidere var der en overgang oprettet et ONU Base Post Office i Elizabethville (Katanga). Det blev oprettet, da svenskerne overtog ledelsen af FNs posttjeneste i Katanga efter dem irske bataljon (jan 1961), men var vistnok nedlagt senest sommeren 1962.

ONU Base Post Office i Elisabethville har benyttet et eller flere portofrihedsstempler.

Portofrihedsstempler er også benyttet af det svenske feltpostkontor i Elisabethville og på Kamina-basen.

Det er muligt, at også andre bataljoner har haft eget portofrihedsstempel.

Fig 6a

Fig 6b.

Portofrihedsstemplernes tekst er: ORGANISATION DES NATIONS UNIES AU CONGO. (= FNs organisation i Congo). Over datolinien er et FN-emblem. Jeg kan ikke afgøre om datoen blev sat ind med løse gummityper - eller om der er tale om et stempel af C l i m a x -typen, hvor datoen kunne drejes frem på bånd. Selve stemplet er af gummi eller en lignende substans. Diameteren er ca. 37 mm.

L e o p o l d v i l l e -stemplerne kendes anvendt med flere forskellige farver, fx. sort, rødbrun, forskellige rødlige nuancer lige til højrød.

L e o p o l d v i l l e -stemplerne, der blev benyttet fra august 1960, kan deles i to typer:

I. Hvis den lodrette linie i FN emblemet forlænges opad, vil den tangere den højre ende af tværstregen på "T" (i NATIONS).
En linie trukket under datoen vil strejfe R / passere mellem R og G i ORGANISATION. (fig. 6 a)

II. Linien gennem FN emblemet vil ramme den lodrette streg i "T"(i NATIONS).
Linien under datoen rammer / deler "G" i ORGANISATION. (fig. 6 b).

På post fra den svenske bataljon er der iagttaget mindst to typer portofrihedsstempler. Mit materiale viser, at et af disse minder om / svarer til Leopoldville stemplet i type 2. (4).

Fra K a m i n a - basen kendes (30 maj 1962) en type, hvor linien under datoen rammer mellem "G" og "A" i ORGANISATION. Det kendes anvendt på flere breve med svensk afsender. Sidst noterede anvendelse er 24 JAN 1964. (fig. 6 c).

De to Leopoldville stempler samt det"svenske" i type 2 findes på post fra danske soldater.

Fig. 6c

I Leopoldville blev der siden december 1960 benyttet et maskinstempel på portofri breve. Den benyttede stempelmaskine synes at have været af samme model som den af UNEF i Rafah, Egypten, anvendte, model HD 2 fra International Postal Supply Co., USA. Til højre for datodelen er fire bølgelinier efterfulgt af et FN emblem. Over bølgelinier står "ORGANISATION DES / NATIONS UNIES / AU CONGO". (Fig. 7)

Dette stempel kendes ikke anvendt på post fra dansk personel.

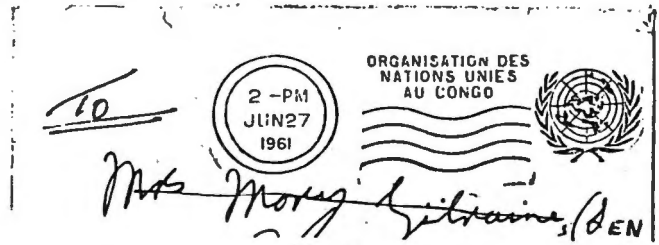

Fig. 7.

Rekommanderede breve:

Soldaterne var henvist til at sende rekomanderede breve gennem det congolesiske postvæsen eller et af de nationale feltpostkontorer, fx det indiske, svenske eller kanadiske, der opererede i Congo.

Rekommanderet tjenestepost kendes sendt via FNs postvæsen i New York.

Aerogrammer.

Det må også nævnes, at FNs postadministration lod fremstille særlige aerogrammer, der uddeltes gratis til soldaterne i ONUC.

I begyndelsen fik soldaterne tildelt aerogrammer af samme slags som dem, der anvendtes af UNEF i Ægypten / Gaza. På forsiden af disse var påtrykt UNEF.

I oktober 1960 begyndte udgivelsen af særlige ONUC aerogrammer i grønblå farve (flere tryk kendes). Forsiden af dette aerogram er vist side 20.

På aerogrammets bagside er følgende tekst: DO NOT USE TAPE OR STICKERS TO SEAL / NO ENCLOSURES PERMITTED / NE PAS EMPLOYER DE PAPIER COLLANT POUR FERMER / NE RIEN PLACER DANS L'AEROGRAMME (Eng. tekst= Anvend ikke tape eller lignende til at lukke med / Læg intet i (aerogrammet)) -
og langs begge sider: FOLD / PLIER.

Aerogrammerne er forsynet med bundtryk UNITED NATIONS på FNs fem officielle sprog.

Det må bemærkes, at ONUC aerogrammer blev udleveret til UNEF soldater en kort periode i januar 1962, samt at det danske personel i Congo ikke regelmæssigt fik tildelt aerogrammer før portofrihedsordningen trådte i kraft for deres vedkommende.

I 1964 var de sædvanlige FN aerogrammer med påtrykt 11 cents frimærke også til rådighed i Congo. De kendes forsendt via New York. Filatelistiske forsendelser kendes også med ONUC portofrihedsstempler og iøvrigt befordret på normal måde.

DIVERSE.

Fra kommandoet kendes enkelte ikke-postale stempler, to fra hovedkvarteret i Leopoldville (se nedenfor og ill. fig. 3, side 23), og et fra trænkompagniet i Katanga (se side 20). Muligvis fandtes der flere.

I slutningen af juni 64 vendte det danske mandskab hjem - og få dage senere, den 30. juni afsluttede FN officielt ONUCs virksomhed i landet.

KILDER OG LITTERATUR.

Der er anvendt oplysninger indhentet fra Forsvarets intendanturkorps, Generaldirektoratet for Post- og Telegrafvæsenet, Toldpostkontoret, tidl. postmester ved danske ONUC - kommando, N.J. Gormsen, samt afdøde oberstløjtnant Webb, Canada.

(1) Oversigten er udarbejdet på grundlag af L.M. Skern: "ONUC 1960 - 64. FN-operationer i Congo. Den politiske baggrund" trykt i "Danmark i FNs fredsstyrke" (red. af L.M.K. Skern), Bind II, s. 20 ff. (Kbh. 1976).

(2) Officielle Meddelelser nr. 3, 18. jan. 1961, meddelte, at der fra kommandoet i Congo nu kunne sendes almindelige brevkort og breve samt pakker indtil 20 kg til indenrigstakster.

OM 50, 16.november 1960 havde oplyst, at der til kommandoet blev modtaget almindelige og rekommanderede brevkort og breve, samt alm. og rek. pakker (indtil 2 kg) efter indenrigske regler og takster.

OM 56, 29. december 1962: Fra 1. januar 1963 kan der sendes breve indtil 50 g uden luftposttillæg til kommandoet i Congo, såfremt de er frankeret til udenrigstakst.

OM 18, 24. april 1963: Der kan nu også sendes udgiverkorsbånd til indenrigstakst til kommandoet i Congo.
Pakker fra kommandoet vil i fremtiden være med egne registernumre.
Det blev oplyst, at der kunne indgå ufrankerede forsendelser med det i denne artikel omtalte portofrihedsstempel. (En noget forsinket oplysning (ML)).

OM 25, 10. juni 1964 meddelte kommandoets snarlige nedlæggelse etc.

(2a) OM 3, 1961.

(3) Se min: "Den danske FN-styrke i Gaza (Hobro 1979), s. 29 f.

(4) Om de svenske militærstempler i Congo: Se også T. Calleräs: "De svenska FN-Förbandens Militärpoststämplar" (SFF:s Fickbibliotek N:r 9 (1966 (?)), s. 16 ff.

Efter at det meste af artiklen var renskrevet bemærker jeg, at den anvendte stavemåde E l i z a b e t h v i l l e næppe er korrekt. Navnet staves de fleste steder E l i s a b e t h v i l l e.

REDAKTIONELT.

"Posthistoriske Meddelelser" er nu ved at være nået til vejs ende. Det var meningen, at index'et (nr. 25) skulle være fulgt med dette nummer, men det kunne af flere grunde ikke lade sig gøre. Jeg har også måttet udskyde et par artikler. Den ene (om begrebet posthistorie) lægger jeg i mølposen indtil videre. Den anden om "Postcensuren i 1864" vil følge med indexnummeret, som vil blive udsendt efter sommerferien.

Her på faldrebet vil jeg gerne benytte lejligheden til at sige tak for de mange breve,som jeg modtog i forbindelse med abonnementsfornyelsen i efteråret 1986 (jeg håber,at alle har fået svar) og for den støtte, som jeg på den ene eller anden måde har modtaget fra læserne i de år "Posthistoriske Meddelelser" har eksisteret.

Tiden er imidlertid kommet til en pause. Jeg har lovet at medvirke i forbindelse med enkelte filatelistiske ting, men derefter vil jeg en tid arbejde med ikke-filatelistiske posthistoriske problemer - og helt andre ting.

Posthistorisk Forlag vil dog fortsat bestå, og jeg vil om nødvendigt gøre krav på hævd på de forskellige titler og seriebetegnelser, der har været anvendt af forlaget.

ML.

BOGHYLDEN.

Det tyske "Forschungsgemeinschaft Nordische Staaten, Arbeitsgruppe Dänemark" har til medlemmerne udsendt et hæfte "Der KreisstegStempel von Dänemark ab 1945" (Danske brotypestempler efter 1945) (Flere forfattere. A4-format, 126 sider). Hæftet indeholder en katalogisering af de af forfatterne kendte danske brotypestempler efter 1945 og er rigt illustreret. Hæftet, der vistnok kan købes særskilt vil være en god hjælp for alle, der samler disse stempler.

Posthistoriske Cirkulærer . Bag denne titel skjuler sig Generalpostdirektørens Cirkulærer (og cirkulærer fra Generaldecisor for Postvæsenet), der blev udsendt frem til 1868. De udgives af forlaget Skilling med Toke Nørby som ansvarshavende udgiver. Der kan tegnes et fordelagtigt årsabonnement ved forlaget.

Det må hilses med glæde, at der er taget initiativ til at udgive de for mange vanskelig tilgængelige cirkulærer, der er et uundværligt kildemateriale for alle, der beskæftiger sig med posthistorie,

I denne korte omtale er det umuligt at gå i detaljer med udgivelsen, men der tegner sig dog allerede nu et par forhold, som bør omtales. Det er mig uforståeligt, at udgiverne ikke allerede fra første udgivelse har vedføjet et index Uden et index - enten til de enkelte numre - eller til værket som helhed (evt. opdelt i "rækker") vil brugsværdien af udgivelsen falde betragtelig. (Iflg. T. N. arbejdes der på en løsning af problemet).

Der aftrykkes ingen bilag, dels fordi udg. ikke har kunnet finde alle, dels af økonomiske grunde, dels fordi anstrengelserne næppe altid står i rimeligt forhold til udbyttet. Synspunktet har en del for sig - men der udelades også ting, der kan være af interesse i den ene eller anden sammenhæng. Efter min mening kunne man have udeladt småartiklerne om diverse breve, som efter min mening hører hjemme i et tidsskrift og ikke i en kildeudgave, og i stedet have bragt en fortegnelse over bilaggene, som man altså ikke trykker, med angivelse af, hvor evt. interesserede kunne finde dem og hvilke udg. ikke kendte.

En indledning med en kort omtale af årets mest markante postale begivenheder havde efter min mening været et plus for udgaven. - Hvilke indvendinger man end måtte have mod de nuværende udgivelsesprincipper: Anskaf de "Posthistoriske Cirkulærer". Det er ikke ret tit, man får så godt og billigt et tilbud.

ML.